

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio II. Præceptum de Decimis in lege gratiæ sitne Divinum an
Ecclesiasticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ. & Paulus 1. Corinth. 9. v. 7. *quis militat suis stipendijs unquam? quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat?* Esse verò hoc debitum Justitiæ S. Augustin. in Psal. 146. ex cit. Christi verbis bene sic deducit; *Ne putarent (Fideles) aliquid de suo donare, dignus est, inquit, mercede suâ.* Et quidem si Jure Naturæ & ex Justitia debetur stipendium ijs, qui profana ministrant, à fortiori debetur sacra ministrantibus, ut indicat Apostolus 1. c. v. 11. *Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, finos carnalia vestra metamus?* Et ad Rom. 15. v. 27. *Debitorum sunt eorum: (Gentiles conversi eorū, à quibus lumen fidei acceperunt.) Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare illis.*

31. Lege quoque divinâ positivâ, prout hæc distinguitur à Naturali, quam Deus animis nostris, mox dum conëit, implantat, deberi alimenta Dei Ministris, defumitur ex cit. Christi

& Apostoli verbis: ubi enim attulerat, quæ sunt Juris naturalis, quòd scilicet nemo stipendijs suis militat, & de fructu vineæ edit, qui eam plantat, subdit: *an & lex hac non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: non alligabis os bovi trituranti. Nunquid de bobus cura est Deo? an propter nos utique hoc dicit? nam propter nos scripta sunt.* Et v. 13. *Nescitis, inquit, quoniam, qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario sunt, eaunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Itaque Dominus ordinavit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere.* Est ergo, teste Paulo, ordinatio, ac præceptum Domini, ut alantur, qui Evangelium prædicant. Quod repetit. 1. Tim. 5. *qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo & doctrina, dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti, & dignus est operarius mercede suâ.* Ubi Ambrosius, alijque Interpretes, per duplicem honorem intelligunt reverentiam, Ministris Christi debitam, & sustentationem.

QUÆSTIO II.

Præceptum de Decimis in lege Gratia sitne Divinum, an solum Ecclesiasticum?

SUMMARIUM.

32. *Opinio docentium, decimas in lege Gratia deberi Jure Divino.* 36-37. *Non debentur Jure Divino in Lege Nova.*
 33-34-35. *Rationes hujus doctrina.* 38-39. *Responsio ad contrarios.*
 B 3 40. *Deben-*

40. *Debentur Lege Ecclesiasticâ.*41. *Edque antiquissimâ & Ecclesia
coevâ.*42. *Debentur ex Religione simul &
Justitia.*43. *Non sunt elemosynæ.*

32 **H**umanum duntaxat sit præcep-
tum de solvendis decimis, an
divinum, plurimum referre jam dixi
n. 23. Hoc ultimum dicendum erit, si
cum Canonistis sentire velimus: hi
enim fere omnes, si RR. excipias, acriter
propugnant, divino Jure, etiam in
lege nova, solvendas esse: hoc tamē
discrimine, quod Hostiens. *in sum. h. t.*
Joan. Andr. *in regul. qui prior.* Felia.
in c. causam de præscript. Henr. *in c.*
Pervenit. h. t. Card. *in c. 1. eod.* Flor-
rian. & alij, Decimas solum Reales Ju-
re divino deberi autumant, non
item Personales. Idem ex RR. tenet
Nicol. Lemaistre *de Decim. c. 2. &*
3. ubi defendit, decimas prædiales
omnino provenire à Jure divino tam
quoad substantiam, quam quoad
quotam. Alij verò, ut Innocent. *in*
rubr. de Decim. & in C. de Paroch. ult.
Gloss. Francus, Anchar. *in c. 1. b. t. in*
6. Archid. *in c. Decima. 19 q. 1. & in*
C. quicumque 16. q. 7. & Gloss. ibidem
Anton. de Butrio *in C. Parochianos*
h. t. Abbas *in c. aliquibus h. t.* Ale-
xand. *Conf. 60. lib. 4.* Tyndar. *tr. de*
Decim. q. 2. n. 36. & 10. (quos ex Th.
Th. secuti sunt Andr. Hispan. *tr. eo-*
dem s. 2. & Albertus Pighius *lib. 5.*
Hierarch. Eccles. c. 7.) absolutè pron-
untiant, præceptum de Decimis esse
divinum. Et quidem Innocent. *in c.*
ult. de Paroch. in fin. ait, mirum esse,
quòd quidam dicunt, non deberi de-

cimas personales, & hoc ipsos dice-
re, velut infanos & Hæreticos, cum
expressè habeatur contrarium Num.
10. & Deuter. 12.

Nititur Sententia hæc veterum 33
argumentis, primo aspectu irrefra-
gabilibus, cum effata SS. PP. Conci-
liorum ac SS. Pontificum, quæ pro ea
afferuntur, videantur esse aperta.
Nam I. Juxta S. Hieron. *relat. C. fin.*
16. q. 1. decimæ divini Juris esse nos-
cuntur. Idem sentire videtur S. Am-
brosius *relat. can. nam qui Deo 16.*
q. 2. Idem S. Augustinus *relat. can.*
Decima 16. q. 1.

II. Probatur auctoritate SS. Ca. 34
nonum. Nam juxta Concil. Mogunt.
relat. can. admonemus 2. 16. q. 2. de-
cimas ipse Deus dari constituit.
Juxta Concil. Lateran. sub Greg. VII.
relat. can. 1. 16. q. 7. fideles Domino
præcipiente eas offerunt. Juxta Ale-
xandrum III. *C. Parochianos h. t. De-*
cima non ab homine, sed ab ipso Do-
mino sunt instituta. Juxta Innoc.
III. *C. tua 25. h. t. Divina Constitu-*
tione debentur. Juxta eundem *C.*
tua nobis 26. eod. eas Deus in signum
universalis dominij sibi reddi præ-
cepit, suas esse decimas, & primitias
asserens. Ibidem ait, *ex mandato*
divino deberi. Idem *c. in aliquibus*
s. f. h. t. ait: *Ille quippe decima ne-*
cessario solvenda sunt, quæ debentur
ex lege Divina, vel loci consuetudi-
ne

ne approbata. Tandem Concil. Trid. sess. 25. c. 12. de Reform. ait, decimarum solutionem esse debitam Deo.

III. Abstrahendo ab autoritate, affertur ipsum Dei præceptum. Nam imprimis illud, quod olim Judæis interprete Mose datum est, non fuit revocatum; partim quia de revocatione non constat; partim quia allegatur à PP. & SS. Canonibus, qui proinde supponunt, adhuc extare. I I. Fit ejus mentio in novo testamento. Sic Christus dixit, dignum esse operarium mercede sua, & decimas Pharisæorum ex mentha, anetho, & cymino, ad quas lege divina obstringebantur, approbavit, dicens: *hæc oportuit facere, & illa non omittere. Math. 23.* Idem respondit Scribis, & Pharisæis: *Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo, id est, decimas: nihil enim magis Dei ist, quàm decimæ, ut argumentatur Anast. Germon. tr. de sacrorum immunit. l. 1. c. 19. n. 3. juxta illud Levit. 27. v. 30. omnes decima terra, sive de pomis arborum, Domini sunt. Et Malach. 3. v. 10. Inferte omnem decimam in horreum, & sit cibus in domo mea.* Tandem Apost. 1. Corinth. 9. v. 14. apertè affert præceptum divinum, dum ait: *Ita & Dominus ordinavit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere.*

36 Verùm etsi hæc antiquis Canonistis visa sint manifestè suam opinionem probare, nihilominus constans semper fuit Sententia ferè omnium Theol. cum Hugone de S. Vict. de Sa-

cram. Lib. 1. c. 4. & II. S. Thoma 2. 2. q. 87. art. 1. Alensi 3. p. 9. § 1. m. 1. 2. & 3. estque omnium RR. Jurisperitorum cum Navarro in Man. c. 21. n. 28. Covarr. l. 1. var. c. 17. n. 2. & Guttier. l. 2. can. 99. c. 21. n. 8. Ferd. Vasq. l. 2. contr. c. 89. n. 1. nullum in Lege Gratia de solvendis decimis Divinum præceptum extare.

37 Affert. I. Decimæ in lege nova non debentur Jure Divino. Stant pro hanc assertionem rationes satis manifestæ. Nam I. In lege gratia non datur lex aliqua Divina, quæ simul Naturalis non sit, nisi de Sacramentis, & rebus credendis. Illa verò, quæ lata fuerat Hebræo Populo de decimis, non erat Naturalis, sed solum Ceremonialis, vel Judicialis. Non ergò amplius viget. Major probatur à S. Thoma 1. 2. q. 108. art. 1. & 2. & Quodlibet. 4. art. 13. Ac quantum attinet ad decimas, inde constat: quia sub lege Evangelica ea solum ex præcepto divino tenemur servare, quæ ab ejus conditore Christo Apostolis, & per hos Orbi præcepta sūt, juxta illud Math. ult. docentes eos servare omnia, quacunque mandavi vobis. At qui non constat, aliquid mandatum fuisse de decimis. II. Quæ juris sunt divini, consuetudine contraria, vel dispensatione tolli non possunt. c. litteras. 13. de rest. spol. & cum tanto de consuet. c. consuetudinem dist. 11. S. Thom. 1. 2. q. 97. art. 3. ad 1. Gloss. in c. ult. de consuet. estque constans omnium Theol.

Theol. Sententia, teste Azor *p. 1. l. 5. c. 17. q. 2.* At certum est, decimas consuetudine mutari, & tolli posse, ut dicitur infra *n. 261.* Neque satisfacit Adversariorum responsio, consuetudinem, ut excuset à solutione decimarum, debere esse approbatam à SS. Pontifice. Non enim prodest hæc approbatio, si illæ debentur Jure Divino, cum Pontifex in hoc Jure dispensare non possit, ut probat S. Thomas *quodl. 4. art. 13. quodl. 9. art. 15.* & in *4. dist. 27. q. 3. art. 3. ad 2.* & supponit ubique, quem sequuntur communiter Th. Th. ac fusè demonstrat Suarez *lib. 9. de LL. c. 6. à n. 7.* hinc ex eo, quod Pontifex dictam consuetudinem approbat, consequens est, eam non esse contra Jus Divinum. Unde non malè asseruisse videtur Bellarm. *tom. 1. cont. 5. l. 1. c. 25. §. quartus,* opinionem illorum Canonistarum, qui asserunt, decimas non posse lege humana, vel consuetudine mutari, eò quod sint Juris Divini, esse errorem manifestum.

38 Ad ea, quæ in contrarium primo loco ex SS. PP. secundo ex Concilijs, & SS. Canonibus allata sunt, una valet responsio. I. Dicuntur quandoque aliqua esse constituta Jure Divino, etsi Deus illa non immediatè per se, sed solùm per suam Ecclesiam statuerit. Hinc Canonès Ecclesiæ frequenter appellantur *Jus Divinum*, ut *c. 3. dist. 20. c. 30. jurejur. c. 1. de jur. cal. c. 2. de Pri-*

vil. in 6. ac alibi sæpe. Eodem fere sensu *l. 1 ff. de R. D. re sacræ, sanctæ, & religiosæ* dicuntur esse Divini Juris, quod repetitur *§. 7. Inst. cod. & l. 23. C. de SS. Eccles.* Ratio est, partim, quia ex Divino Fonte, SS. videl. Litteris, promanarunt Ecclesiastici Canonès; partim, quia facti sunt auctoritate, & potestate Ecclesiæ immediatè à Deo concessà; partim quia agunt de rebus ad Deum Divinùmque cul um pertinentibus. II. Statutæ sunt Decimæ in lege gratiæ secundùm *quandam humanitatem*, ut ait S. Thomas *2. 2. q. 87. a. 1. in c. ut scilicet non minus populus nova Legis ministris novi Testamenti exhiberet, quam populus veteris Testamenti exhibebat: cum tamen populus nova Legis ad majora obligetur, secundùm illud Math. 5. nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum, & Phariseorum &c. & cum ministri novi Testamenti sint majoris dignitatis, quam ministri veteris Testamenti, ut probat Apost. 2. Cor. 2.* Cum igitur decimas Ecclesia statuerit ad exemplum legis Divinæ, & quidem ob potiorem rationem, dicuntur statutæ *Jure Divino*: sicut solent Patres præceptum Jejunij quadragesimalis *Divinum* dicere, quia ejus exemplum in Domino præcessit, ut habetur *can. 16. 21. & 25. dist. 5. de consecr. c. 8. dist. 76. Concil. Senon. c. 7.* III. Sunt decimæ præceptæ *Jure Divino* potestate, seu in radice, ut loquitur

quitur Suarez *c. 10. n. 8.* quia potestas hanc partem pro ministrorum sacrorum alimentis determinandi non pertinet ad Jurisdictionem secularem, quæ principibus immediatè data est à populo; sed ad Ecclesiasticam, quæ immediatè promanat à Dec. IV. denique debentur decimæ Deo in suis ministris: quâ ratione peculiari modo pertinent ad Jus Divinum. Sunt item decimæ res sacræ, ac religiosæ, jusque eas percipiendi est spirituale, & ad cultum Divinum pertinet, & idèd hac quoque ratione Divinum appellari potest, id est, Jus ipsi Deo comparatum.

Ad 3. argum. multò facilior est responsio. Negatur enim, præceptum vetus de decimis solvendis non fuisse revocatum: cum enim non sit naturale, sed duntaxat judiciale fuerit, ut diximus n. 27. sepultum cum Synagoga morte Christi fuit, ut reliqua judicialia, ac ceremonialia veteris Legis præcepta. Unde speciali revocatione opus non fuit, quia tota illa Lex, teste Apost. *Galat. 3.* solum posita est, donec venires semen, Abrahæ promissum, Christus, & ut idem ait, *Lex vetus pedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur. At ubi venit fides, jam non sumus sub pedagogo.* Quòd verò operarius, ut Christus dixit, *dignus est mercede sua,* & quòd Deus, teste Apostolo, *ordinavit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere,* pro-

bat quidem, quòd ministris Evangelij debeantur alimenta, non verò quòd determinatè pars decima fructuum. Ex eo denique quòd Pharisæi, asserente Christo, debuerunt, uti fecerant, pendere decimas, non sequitur, quòd obligati fuerint Legge nova, sed solum, quòd Mosaica. Nova enim Christi non cœpit obligare ante diem Pentecostes, ut fuse probat Suarez *de Leg. lib. 10. c. 4.*

Assert. II. Decimæ debentur Jure Ecclesiastico. Assertio est de fide, ut benè asserit Suar. *Tom. 1. de Relig. l. 1. n. 2. c. 11. n. 3.* & patet ex *tot. tit. de decimis*, tum in antiquis, tum in 6. & Clement. nec non ex *c. decima 16. q. 1. c. omnes decima 16. q. 7.* varijsque Concilijs, quæ allegat Bellarm. *tom. 1. cont. 5. l. 1. c. 2. 5. n. 20.* ac præcipuè Trident. *sess. 15. c. 12. de reform.*

Quàm antiqua sit hæc lex Ecclesiæ, non satis convenit inter DD. & hîc quoque, ut in multis alijs acutiùs cernere sibi videntur RR. Critici, ac præcipuè Lupus *tom. 4. scholior. in Canones p. 195.* & Bernvan Elpen *Jus Eccles. p. 2. tit. 33. c. 1. n. 11.* putantque decimas seculo quinto fuisse voluntarias. Sed si quis benè expendat, quæ S. Hieronymus *in c. 3. Malach. & epist. 2. ad Nepotian.* ac S. Chrylost. *tom. 4. in ep. ad Ephes.* de decimis tradunt, videbit, hos PP. præceptum supponere, & non, ut illi volunt, piè duntaxat exhortari fideles ad eas solvendas. Et quamvis sermo 219. de

C tempor.

tempor. u' i dicitur, decimas ex debito requiri, fortè non sit S. Augustini, uti aliqui contendunt; idem tamè S. Doctor *homil. 48. inter 50. aperte* supponit, præceptas esse decimas. Idem supponit S. Ambrosius *serm. 1. q. 1. ad r.* dum ait: *Quicumque recognoverit in se, quòd fideliter non dederit decimas suas, modò emendet, quòd minus fecit.* Quia Clemens Romanus coævus Apostolis, eorumque alumnus, *L. 2. constit. Apost. c. 25.* ait, decimas secundum Dei mandatum tribui. Idem dicit *l. 8. c. 30.* Eadem habet Cyprianus *ep. 34. & 66.* Origenes antiquissimus itidem Doctor, utpote qui vixit seculo secundo, & tertio, *homil. 11. inc. 18.* Num. dicit, præcepta Primitiarum, & Decimarum esse ex his, quæ ad litteram sunt servanda in Lege gratiæ. Deniq; Concilium Mogunt. *relatum c. 6. 16. q. 7.* ait *decimas Deo & sacerdotibus dandas Abraham factis & Jacob promissis insinuat: deinde lex statuit, & omnes sancti Doctores commemorant.* Immeritò igitur de antiquitate huius præcepti dubitatur, benèque asserit Laym. *l. Theol. Mor. 17. c. 1. n. 2.* sine temeritate negari non posse, esse hanc Apostolicam traditionem, seu, Ecclesiam statim ab initio æquillimum, & necessarium judicasse, ut decimæ bonorum etiam Evangelicæ Legis ministris, tanquam vitæ stipendium, à fidelibus tribuerentur.

42. A Tert. III. Decimæ debentur Ecclesiæ Ministris ex Religione simul

& Justitia. Hæc quoque assertio est communis Th. Th. & Canonist. Ratio patet ex triplici fine, propter quæ n hæc lex statuta est. Nam Primò Deus eas sibi reservavit in signum universalis dominij. *c. 33. & c. 26. h. t.* Secundò, ut per decimarum præstationem Christiani non minus se gratos Deo ostendant, quam legis veteris cultores. ut ait D. Chrysost. *hom. 43. in 1. Corinth.* Cum igitur Ecclesia ex hoc gemino motivo decimas statuerit, cùmque hoc motivum sit Religionis, consequens est, illas deberi ex obligatione Religionis. Tertiò debentur decimæ ministris Ecclesiæ, tanquam stipendium laboris, & alimenta. *c. si ergo 12. q. 1. c. Novum. 2. h. t.* ergo eas dare pertinet quoque ad Justitiam. Unde Clem. Rom. *l. 2. constit. Apost. c. 29. & 38.* eas comparat tributis Principum, quæ ex Justitia debentur: Et Trident. *sess. 25. c. 11. de refor.* præcepit, *ut qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ absolvantur.* Atqui restitutio supponit debitum Justitiæ.

Neque obstat, quòd S. August. *41. Enchirid. c. 70.* & S. Chrysost. *hom. 74. in Math.* Decimas enumerant inter eleemosinas. Sumunt enim hanc vocem latè pro quacunque pia contributione, tamen si debita ex Justitia. Vocit nsuper eleemosinas, quia Clerici inde alere pauperes debent. Pariter non obstat, quòd ex Justitia

vi Juris naturalis, & Divini debeantur Dei Ministris solum alimenta, non verò determinatè pars decima fructuum. Nam hoc ipso, quòd Ecclesia stipendium & alimenta ipsorum constituit in parte decima, hæc jam debetur ex Justitia: sicut per se quidem, & Jure naturali, Principi, eiusque Ministris subditi

solum debent, quantum ad decentem eorum statum conservandum, & defendendam Rempubicam requiritur: si tamen Princeps in hunc finem certam semel quantitatem determinaverit, certaque propterea tributa exigat, hæc jam debentur ex Justitia.

QUÆSTIO III.

An justè fuerint statuta Decima?

SUMMARIUM.

44. Error negantium Ecclesie jus ad decimas.

45. Fundamentum erroris.

46. Sunt etiam in novo Testa-

mento aquisitè statuta.

47. 48. 49. Rationes statuendi.

50. Corollaria ex dictis.

44. POSTquam allatum est præceptum Ecclesie de decimis solvendis, nunc eius æquitas contra hæreticos defendenda est. Wicleffus, ut refert Waldensis l. 2. de doct. Fidei art. 3. c. 64. docuit, decimas esse puras eleemosinas, & nullo Jure deberi Sacerdotibus. Quem errorem sequuntur hodie Anabaptistæ, & Trinitarij, teste Bellarm. tom. 1. contr. s. l. 1. c. 25. Erasmus, arrogans ille Ecclesie censor, sacra passim arrodere solitus, & ova ponere, quibus Lutherus pullos excluderet, in añot. ad novum Testam. ausus est dicere, exactionem decimarum esse tyrannidem. Fraticelli, & PseudoApostoli Hæretici similiter errore lapsi sunt,

cùm dicerent, decimas non esse solvendas Clericis, qui paupertatem Apostolicam non profitentur. Quia aliqui Catholici DD, quibus favent Cajet. in 2. 2. q. 87. art. 1. & 3. ac Alphons. de Castro contra Hæret. V. Decima ad tuendam disci præcepti æquitatem, putabant esse necessarium dicere, non eo fine imperari decimas, ut in dominium Cleri transferant, sed ut eius duntaxat dispensationi committantur, ita ut Ministri sacri congruam pro ratione status sustentationem inde accipiant, & Ecclesie necessitatibus succurrant; quæ verò superfuerint, pauperibus erogent. Hinc inserebant peritissimi Theologi, ut loquitur Alph. de Castro